

Over De Verbinding gesproken

Ontwikkeling van de infrastructuur wonen, welzijn en zorg in Schermer, Graft-De Rijk, Beemster en Zeevang

april 2012

Voorwoord

De regie over het eigen leven behouden, dat willen we allemaal. Toch is dit niet voor iedereen weggelegd. Door lichamelijke, verstandelijke, psychische of sociale beperkingen ontstaat een afhankelijkheid van zorgaanbieders. En tegelijk willen we dat mensen zo lang mogelijk in hun eigen vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen.

Daarom besloten de gemeenten Beemster, Graft-De Rijp, Schermer en Zeevang in 2006 een meerjarig programma te ontwikkelen. Met als doel een samenhangende infrastructuur wonen, welzijn en zorg te creëren zodat zoveel mogelijk mensen gewoon in de dorpen en kernen kunnen (blijven) wonen. Vanaf het begin werden partners uit de volkshuisvesting, het welzijn en de zorg betrokken. De gezamenlijke visie kreeg vorm in 'De Verbinding'. De visie sloot naadloos aan bij het stimuleringsprogramma Wonen, Welzijn en Zorg van de provincie Noord-Holland dat ondersteuning bood aan vijf door de provincie geselecteerde projecten in het landelijk gebied. De Verbinding werd geselecteerd als één van de vijf pilot-gebieden in Noord-Holland. De visie werd uitgewerkt in een uitvoeringsplan met concrete activiteiten voor de projectperiode. Gedurende de projectperiode -die aanvankelijk duurde tot 2010 en later werd verlengd tot 2012 - onderging het uitvoeringsplan jaarlijks een actualisatie.

Met het programma De Verbinding wilden de partijen een impuls geven aan de maatschappelijke ambitie om mensen met een beperking in staat te stellen zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen in hun eigen omgeving, met behoud van de regie over het eigen leven en met diensten binnen handbereik. De vraag en aanbod moesten hiervoor op elkaar worden afgestemd. Op lokaal niveau was een integrale aanpak voor wonen, welzijn en zorg noodzakelijk. En, *last but not least*, er moest, onder regie van de gemeenten, een goede samenwerking tussen de diverse partijen tot stand komen.

De realisatie van het programma van De Verbinding was een complexe opgave waarbij visie, ambitie en doorzettingsvermogen essentieel waren. De provincie heeft met haar financiële ondersteuning van het programma een steuntje in de rug gegeven. Nu, aan het einde van de projectperiode, kunnen we constateren dat de gemeenten in het gebied samen met lokale en regionale partijen hebben laten zien dat een integrale aanpak werkt en vruchten afwerpt.

Deze publicatie is bedoeld als naslag voor iedereen die wil weten hoe het is gegaan met De Verbinding, welke projecten er zijn gerealiseerd en bij wie meer informatie is te verkrijgen. Maar vooral ook is het een document voor wie verder aan de slag wil met het verbeteren van de infrastructuur in zijn of haar dorp of kern met als doel er levensloopbestendige servicegebieden van te maken.

Menno van Eekhout, programmamanager De Verbinding

Inhoudsopgave

Achtergrond.....	4
Deelprojecten	6
Deelproject: particuliere woningvoorraad	7
Deelproject: gemeentelijke opgave van Schermer, Graft-De Rijk, Beemster en Zeevang voor wonen met zorg.....	7
Deelproject: ontwikkeling wijksteunpunt Oosthuizen	8
Deelproject: ontwikkeling wijksteunpunt Zuidoostbeemster.....	8
Deelproject: steunpunten in kleine kernen	8
Deelproject: dorpservicepunt Stompvoren	9
Deelproject: dorpservicepunt Westbeemster	9
Deelproject: dorpservicepunt West-Graftdijk.....	9
Deelproject: dorpservicepunt Warder.....	10
Deelproject: dorpservicepunt Beets	10
Deelproject: vitale dorpservicepunten en wijksteunpunten.....	10
Deelproject: bewonersondersteuning bij realisatie dorpshuizen en dorpservicepunten.....	10
Deelproject: BoodschappenBus.....	11
Deelproject: welzijnsmonitor	11
Deelproject: domotica/beeldbellen	11
Deelproject: hospice	12
Deelproject: dagverzorging / behandeling in Oosthuizen.....	12
Deelproject: 24-uurszorg en kleinschalige woonvormen.....	12
Terugblikken en vooruitkijken	14
Wie is wie bij De Verbinding?	18

Achtergrond

De Verbinding vloeit voort uit de ontwikkelingen rond de vermaatschappelijking van de zorg en het van kracht worden van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) per 1 januari 2007. Direct na de toekenning door de provincie van de subsidieaanvraag voor het programma start, op initiatief van de wethouders van de vier gemeenten, een gespreksronde. Onder leiding van een externe programmaleider wordt gesproken met verschillende partijen in het gebied, zowel met professionals als met bewoners en cliëntenorganisaties. De belangrijkste vraag is: "Kan het idee om in het gebied een innovatieproject voor wonen, welzijn en zorg te starten op draagvlak rekenen?". Dat blijkt het geval te zijn. Met de meest betrokken partijen wordt van juni tot oktober 2006 het uitvoeringsplan ontwikkeld. Een groot aantal werkgroepen geeft invulling aan de beschrijving van de activiteiten die in verschillende deelprojecten vervolgens aangepakt gaan worden. In een workshop met ruim 60 professionals, (politiek) bestuurders, leden van bewoners-, cliënten- en vrijwilligersorganisaties onderschrijven de deelnemers de doelstellingen en de keuze voor de deelprojecten die daaruit voortvloeien. Opmerkelijk is het enthousiasme en de eensgezindheid van de aanwezigen om zich met elkaar voor het programma in te zetten. De hoofddoelstelling van De Verbinding krijgt gestalte en luidt: 90% van de inwoners van de doelgroep van kwetsbare mensen moet in de eigen gemeente kunnen blijven wonen.

De hoofddoelstelling is uitgewerkt in maatregelen over wonen, welzijn en zorg die vervolgens zijn vertaald naar deelprojecten. Bij de start in 2007 zijn er 17 deelprojecten en die moesten in drie jaar tijd worden gerealiseerd. Dat kan alleen als het fundament wordt gedragen door alle betrokken organisaties en instellingen. Alle betrokkenen zijn het hierover eens. Er wordt daarom vanaf het begin aangekoerst op een samenwerkingsverband met een slagvaardig uitvoeringsteam en een lichte vorm van aansturing. Het uitvoeringsplan met de daarin benoemde activiteiten krijgt de status van richtinggevend. Vanwege de beperkte tijd komt er voor de uitvoering van de activiteiten een strakke planning.

Projectorganisatie

De Verbinding wordt uitgevoerd door een klein projectteam, bestaande uit een algemeen projectleider voor aanvankelijk twee-drie dagen per week en deelprojectleiders die verschillende deelprojecten uitvoeren. Het projectteam wordt ondersteund door een communicatiemedewerker. Verder zijn er vier ambtelijke vertegenwoordigers bij betrokken, die de interne lijnen onderhouden binnen de vier gemeenten. Aansturing vindt plaats vanuit het viermaandelijke overleg tussen de convenantpartijen: de stuurgroep. Tijdens het periodieke maandelijke overleg tussen de voorzitter van de stuurgroep (wethouder) en de projectleider wordt de voortgang besproken. Er is een permanente werkgroep van de convenantpartijen actief: het zogenaamde kwartaaloverleg. Het kwartaaloverleg fungeert als klankbordgroep, maar is ook bedoeld voor overleg en om elkaar te informeren. Aan het kwartaaloverleg nemen naast de leden van het projectteam op uitnodiging ook andere relevante partijen deel zoals vertegenwoordigers van Aangenaam/WonenPlus (later opgegaan in Regionale Stichting WonenPlus) en de Stichting Hospice het Thuis van Leeghwater. Goede communicatie is van groot belang om succesvol te zijn. In de loop van 2007 is de informatievoorziening weer een stuk verder met de komst van een communicatiemedewerker in het project. Vanaf dat moment worden er verschillende middelen ingezet om bekendheid van De Verbinding te realiseren. Bovendien krijgt de

onderlinge communicatie tussen alle partners ook aandacht, gezien de noodzaak van het creëren van goed draagvlak bij alle deelnemende partijen.

Start

Met de ondertekening van een convenant in 2007 verbinden de partijen zich tot het uitvoeren van het uitvoeringsplan, dat eerder door alle colleges van de gemeenten al was vastgesteld. In het convenant staat ook een eenmalige bijdrage van gezamenlijke partijen om de uitvoering mede mogelijk te maken. De Verbinding blijkt zowel intern binnen de gemeentelijke organisaties als naar buiten een belangrijke motor voor een integrale aanpak op de terreinen van Wonen, Welzijn en Zorg. De Verbinding kan dus beginnen! Voordat de uitvoering daadwerkelijk van start gaat, is er een *start-up*. Daarin is een gezamenlijk vertrekpunt (visie en belang) van de participanten bepaald. Dit heeft tijdsverlies op een later tijdstip zeker voorkomen. Sommige organisaties vinden het ambitieniveau met de vele deelprojecten te hoog. Dat is weerlegd door te vertrouwen op de inzet van een ieder en te vertrouwen op de bestaande kennis die bij de participanten afzonderlijk aanwezig was en op die manier snel van start te gaan.

SEV-proeftuin

In 2009 is De Verbinding door de provincie voorgedragen bij de SEV voor het landelijke proeftuinenprogramma van deze organisatie (2010 – 2011). Uiteindelijk worden 10 landelijke proeftuinen uitgekozen waarin ontwikkelingen gevolgd worden op het terrein van woonservicegebieden en waarin op een aantal thema's van wonen, welzijn en zorg ondersteuning van de SEV plaats vindt en ervaringen worden gedeeld. Voorjaar 2012 heeft de SEV op basis van de ervaringen in de proeftuinen de eerste onderzoeksresultaten gepresenteerd in een advies aan de minister van Binnenlandse Zaken en Volkshuisvesting (Woonservicegebieden klaar voor de volgende ronde; zie www.sev.nl, zoekterm: advies WSG). Het onderzoek naar onder andere het arrangement van de woonservicegebieden, de wensen en ervaringen van ouderen en het effect dat wonen in een servicegebied al dan niet heeft op iemands welbevinden en mogelijkheid van zelfstandig te wonen, werd uitgevoerd door De Radboud Universiteit Nijmegen, de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en het Universitair Medisch Centrum Groningen. De Verbinding heeft aan het onderzoek meegewerkt.

Deelprojecten

Bij de start in 2007 zijn er 17 deelprojecten. Een belangrijk onderdeel van het uitvoeringsplan is de analyse van de acties. Daartoe zijn steeds per deelproject een aantal vragen geformuleerd:

1. Welk probleem moet worden opgelost?
2. De beoogde resultaten
3. Toelichting (stand van zaken en dergelijke)
4. De activiteiten die nodig zijn om het resultaat te bereiken
5. Hoe wordt de interactieve beleidsvorming vormgegeven?
6. Hoe wordt de communicatie vormgegeven?
7. De verantwoordelijke(n) voor de actie(s)
8. Tijden, fasering en kosten

Nagenoeg alle deelprojecten zijn gericht op het (verder) ontwikkelen van het concept van het woonservicegebied. Het idee daarbij is dat meerdere vormen van extramurale en intramurale zorg worden geïntegreerd bij voorkeur in combinatie met welzijnsvoorzieningen. In het gebied van De Verbinding zijn immers maar beperkt intramurale voorzieningen aanwezig. Op deze wijze worden in de gemeenten optimale condities geschapen voor zelfstandig wonen voor mensen die zorg, zorg op afroep en zelfs aanvullend toezicht nodig hebben, ook al gelden territoriale beperkingen (cirkelgebieden). Meestal is de kern van het servicegebied een zorgsteunpunt dikwijls in combinatie met een wijksteunpunt. In wezen worden hiermee wonen en zorg van ouderen naar de eerste lijn gebracht. Omdat het in De Verbinding gaat om een meerjarig programma hadden de deelprojecten vaak ook een meerjarig karakter. Het programma met deelprojecten wordt tijdens de projectperiode aangepast. Er komen projecten bij en sommige worden samengevoegd.

Voor informatie over de organisatie van het programma De Verbinding: mennovaneekhout@hccnet.nl.

Deelproject: particuliere woningvoorraad

Behaalde resultaten

Overleg over 'aanpassen van particuliere woningen' ging in oktober 2007 van start. De Wooncompagnie heeft het project getrokken. Er is een klankbordgroep met Woonwaard en de gemeenten Schermer, Graft-De Rijk en Beemster. De klankbordgroep heeft een Plan van aanpak gemaakt dat in de stuurgroep is vastgesteld. Aan de klankbordgroep is een externe ondersteuner toegevoegd. Medio 2008 is de uitvoering gestart. Er waren informatiebijeenkomsten in alle gemeenten die zeer goed bezocht werden. Vervolgens zijn onder alle eigenaar-bewoners (65plussers) vragenlijsten/huistests uitgezet die vervolgens voorzien van een deskundig advies met aanbevelingen teruggestuurd zijn. De resultaten van het project zijn voorjaar 2009 geëvalueerd. Het verslag daarvan is besproken in de stuurgroep. De stuurgroep heeft besloten het project te borgen en de Regionale Stichting WonenPlus te vragen het project verder voort te zetten onder toekomstige nieuwe 65plussers. De ervaringen en resultaten van het project zijn ingebracht in het landelijke proeftuinenprogramma van de SEV. In dat kader is meegewerkt door De Verbinding aan het project *empty nest*. De Verbinding heeft een architect ingeschakeld die een ontwerp heeft gemaakt om een oplossing te vinden voor de woonproblemen van een bewoner in Graft-De Rijk. De oplossingen van een vijftal die daartoe door de SEV waren uitgenodigd, zijn vervolgens landelijk gepubliceerd.

Voor informatie over dit project: r.vrooij@wooncompagnie.nl en info@aangenaamwonenplus.nl.

Deelproject: gemeentelijke opgave van Schermer, Graft-De Rijk, Beemster en Zeevang voor wonen met zorg

Behaalde resultaten

Rapportages (Zorg voor Wonen) over zorgvraag en aanbod voor wonen met zorg tot 2025 zijn eind 2007 vastgesteld door de stuurgroep. Afspraken over te realiseren aantal en soort 'zorgwoningen' zijn geformuleerd. We hebben overeenstemming met Woonwaard en Wooncompagnie over de methodiek en de vervolgaanpak. Gemeenten hebben allemaal in 2008 de besluitvorming over de rapportages geïncorporeerd in gemeentelijke woonvisies. Vanuit het project is daar ondersteuning aan verleend. Het besluitvormingstraject tot en met de raden duurt soms langer dan voorzien. Gemeenten zijn daarna gaan uitwerken naar locaties / inpassen in plannen, en de visies vertalen naar prestatieafspraken met corporaties. Eind 2009 is een evaluatie gemaakt naar de resultaten per gemeente. In hoeverre zijn aanbevelingen uitgevoerd? Wooncompagnie heeft het afgesproken opplusprogramma (voor 117 woningen) uitgevoerd en in 2009 afgerond. Woonwaard is niet overtuigd van het nut van het opplussen en zou liever nieuw bouwen. Is daar inmiddels nauw bij betrokken door de gemeente Graft-De Rijk.

In 2009 is het project mobiele mantelzorgwoningen ter hand genomen. De materie bleek weerbarstiger dan aanvankelijk was gedacht. Dat betekende dat veel extra tijd in overleg gestoken moest worden. Hieruit is een blauwdruk gekomen voor gemeenten en organisaties hoe een dergelijk proces gestalte kan krijgen. De resultaten zijn gebundeld in een Handleiding, die breed verspreid is (2010). In den lande is veel belangstelling voor dit project en voor deze Handleiding. De inspanningen waren er op gericht om in een van de gemeenten ook daadwerkelijk een pilot te realiseren. Dit heeft geresulteerd in een samenwerkingsovereenkomst tussen gemeenten en Wooncompagnie (2011). De investeringen voor de daadwerkelijke realisatie van de pilot zijn opgenomen in het vervolgprogramma De

Verbinding Thuis (deelproject investeren in mantelzorgwoningen). In het voorjaar van 2011 is de pilot voor een mobiele zorgwoning in Oosthuizen gerealiseerd. De resultaten zijn ingebracht in het landelijke proeftuinenprogramma van de SEV.

De programmamanager van De Verbinding heeft enkele malen presentaties verzorgd over dit onderwerp voor gemeenteraadsleden van de verschillende deelnemende gemeenten.

Informatie over het programma voor wonen met zorg: voor de gemeente Schermer j.stet@schermer.nl, voor de gemeente Graft-De Rijk a.poel@graftderijk.nl, voor Beemster l.vanhetkaar@beemster.net en voor de gemeente Zeevang p.aalbers@zeevang.nl.

Informatie over het opplussen: r.vrooij@wooncompagnie.nl.

Informatie over de Handleiding mantelzorgwoning: j.d.haagsma@beemster.net en voor informatie over de pilot mobiele zorgwoning: r.vrooij@wooncompagnie.nl.

Deelproject: ontwikkeling wijksteunpunt Oosthuizen

Behaalde resultaten

Uitgangspunt is dat in de grote kernen van het gebied een wijksteunpunt komt. Het wijksteunpunt heeft een informatie -en adviesfunctie, een ondersteunende functie een signalerende- en een ontmoetingsfunctie. In Oosthuizen wordt het steunpunt De Seevanck opgericht. Het project wordt aangestuurd door de gemeente en gebruik wordt gemaakt van een externe deelprojectleider. Deelnemers zijn verder Zorgcirkel, Wooncompagnie en Aangenaam / WonenPlus. Naast een financiële bijdrage van De Verbinding in de proceskosten wordt een investeringssubsidie van de provincie gekregen. Vanuit De Verbinding is verder nog ondersteuning gegeven op het coachen van professionals en vrijwilligers bij hun werkzaamheden gedurende de eerste drie maanden na de opening. De opening van het wijksteunpunt heeft in januari 2009 plaats gevonden. Voor informatie: info@aangenaamwonenplus.nl.

Deelproject: ontwikkeling wijksteunpunt Zuidoostbeemster

Behaalde resultaten

In het kader van de planvorming voor nieuwbouw in Zuidoostbeemster wordt een wijksteunpunt voorzien. Het programma van eisen wordt met mogelijke partners in het project verkend. In verband met een beroepsprocedure tegen het bestemmingsplan vindt ernstige vertraging plaats en wordt het project tussentijds stilgelegd. Voor informatie: l.vanhetkaar@beemster.net.

Deelproject: steunpunten in kleine kernen

Behaalde resultaten

In 2007 is onderzoek verricht naar het voorzieningenniveau van de 18 kleine kernen in de vier gemeenten. Daaruit blijkt dat Warder, West-Graftdijk, Stompeloren en Westbeemster de kansrijke kernen zijn voor vestiging van een dorpservicepunt. Besloten werd dat verder haalbaarheidsonderzoek zich in eerste instantie richt op een mogelijke realisatie van dorpservicepunten in deze kernen.

Deelproject: dorpservicepunt Stompeloren

Behaalde resultaten

Dit deelproject komt voort uit het eerdere project steunpunten in kleine kernen. Daarbij is uitvoering gegeven aan de in 2007 gemaakte inventarisatie naar het voorzieningen niveau van de 18 kleine kernen in de vier gemeenten. In 2008 is het haalbaarheidsonderzoek begonnen naar de realisatiemogelijkheden van een dorpservicepunt in Stompeloren. Dit is in de loop van 2009 uitgebracht.

De belangrijkste conclusies zijn:

- een dorpshuis is zeer gewenst
- de huidige locaties voldoen niet meer
- start met de verdere planontwikkeling
- er is nog grote onzekerheid over de complete planontwikkeling die ook doorwerkt in de planvorming voor een dorpshuis
- op basis van een globale inschatting is het dorpshuis te financieren en te exploiteren

Het voornemen om ook een bedrijfsplan in het projectjaar 2009 op te stellen is niet gerealiseerd in verband met vertraging in de RO-planvorming. Voor informatie: j.stet@schermer.nl.

Deelproject: dorpservicepunt Westbeemster

Behaalde resultaten

Dit deelproject komt voort uit het eerdere project steunpunten in kleine kernen. In 2009 is het haalbaarheidsonderzoek begonnen naar de realisatiemogelijkheden van een dorpservicepunt in Westbeemster. Dit is in maart 2009 uitgebracht. Conclusie was dat er geen draagvlak is voor de vestiging van een dorpservicepunt in Westbeemster. Wel besloot de gemeente de resultaten van het onderzoek in te passen in een te ontwikkelen dorpsvisie. Voor informatie: j.vandijk@beemster.net.

Deelproject: dorpservicepunt West-Graftdijk

Behaalde resultaten

Dit deelproject komt voort uit het eerdere project steunpunten in kleine kernen. In 2008 is haalbaarheidsonderzoek verricht naar de realisatiemogelijkheden van een dorpservicepunt in WestGraftdijk. Vervolgens is een bedrijfsplan gemaakt. Conclusie was dat er

draagvlak is voor de vestiging van een dorpservicepunt. Er is ook een locatie gevonden. De realisatie wacht op stappen in de RO-planvorming. Voor informatie: a.poel@graftderijp.nl.

Deelproject: dorpservicepunt Warder

Behaalde resultaten

Dit deelproject komt voort uit het eerdere project steunpunten in kleine kernen. In 2008 is een bedrijfsplan gemaakt voor een dorpservicepunt in Warder. Realisatie van het project vond plaats in de zogenaamde Oude School met financiële ondersteuning van de Verbinding en de gemeente (2008). Voor informatie: p.aalbers@zeevang.nl en Henri@leloup.nl.

Deelproject: dorpservicepunt Beets

Behaalde resultaten

Dit deelproject komt voort uit het eerdere project steunpunten in kleine kernen. In 2009 is het haalbaarheidsonderzoek verricht naar de realisatiemogelijkheden van een dorpservicepunt in Beets. Het onderzoek is ingepast in de ontwikkeling van de vitalisering van Beets. Conclusie was dat er zeker draagvlak is voor de vestiging van een dorpservicepunt. Vervolgens is ook een bedrijfsplan gemaakt. Realisatie van het project wacht op verplaatsing van de huidige school. In verband met de wijziging in de samenstelling van het college van B&W in 2011 is daarbij vertraging ontstaan in de besluitvorming. Voor informatie: p.aalbers@zeevang.nl.

Deelproject: vitale dorpservicepunten en wijksteunpunten

Behaalde resultaten

Dit deelproject is opgenomen in het vervolgprogramma De Verbinding Thuis. De functionaliteit van gebouwen en locaties (De Horn, De Mieuwijd, Zuiderhof, Middelijck, de Seevanck en Warder) is doorgelicht op gebruik, aantrekkelijkheid en exploitatiemogelijkheden. Op basis van de aanbevelingen zijn voor vier locaties verbetervoorstellen gedaan. Deze zijn in uitvoering. Voor informatie: voor Warder Henri@leloup.nl, voor Middelijck en De Seevanck ml.de.vries@zorgcirkel.com, voor De Horn r.vrooij@wooncompagnie.nl.

Deelproject: bewonersondersteuning bij realisatie dorpshuizen en dorpservicepunten

Behaalde resultaten

Dit deelproject is opgenomen in het vervolgprogramma De Verbinding Thuis. De begeleiding zou betrekking hebben op bewonersgroepen in Beets, Stompeloren en West-Graftdijk. Omdat realisatie op de locaties Stompeloren en West-Graftdijk vanwege de verwachte duur van RO-procedures onvoldoende dichtbij bleek om bewonersgroepen hiervoor verder toe te rusten, is besloten de activiteiten hiervoor stop te zetten. Wel heeft in Beets de begeleiding van het dorpshuisbestuur plaats gehad via de inschakeling en financiering van externe ondersteuning. Voor informatie: p.aalbers@zeevang.nl.

Deelproject: BoodschappenBus

Behaalde resultaten

In 2007 is onderzoek verricht naar de boodschappenservice in het gebied. Dat was aanleiding om een project voor begeleid boodschappen doen op te zetten. Aangenaam/WonenPlus heeft een Plan van aanpak gemaakt en op basis daarvan werd besloten een service op te zetten voor thuiswonende ouderen voor begeleid boodschappen doen. De dienst is ondergebracht bij Aangenaam/WonenPlus en is eind 2009 gestart in de gemeenten Schermer, Beemster en Zeevang. Er werd een driejarig contract afgesloten met de Lourdesschool in Westbeemster om gedurende drie tot vier dagen per week gebruik te kunnen maken van de schoolbus.

Voor informatie: info@aangenaamwonenplus.nl.

Deelproject: welzijnsmonitor

Behaalde resultaten

Doel van dit project was het op peil houden van op ouderen en mensen met beperkingen gericht vrijwilligerswerk en mantelzorg. Daartoe zijn een aantal activiteiten ondernomen. Onderzoek naar de stand van zaken en de uitvoering van de gemeentelijke beleidsnota op doelen en maatregelen. Uitvoering van de aanbevelingen uit het onderzoek onder meer leidende tot een cursusaanbod, de organisatie van de dag voor de mantelzorger, de aanstelling van een professionele mantelzorgcoördinator en een fotogalerij 'de mantelzorger in beeld'.

Voor informatie: a.poel@graftderijp.nl en info@aangenaamwonenplus.nl.

Deelproject: domotica/beeldebellen

Behaalde resultaten

Domotica is een project waarbij via beeldtelefonie ondersteuning op maat wordt geleverd. Dit deelproject is opgenomen in het vervolgprogramma De Verbinding Thuis. Het is in uitvoering in de gemeenten Schermer en Beemster. Doel is om ervaring op te doen met de techniek van beeldtelefonie en met de wijze waarop de werkprocessen (communicatie met de klant) moeten worden ingericht. Onderzocht wordt welke voordelen het oplevert en wat de beperkingen zijn van deze vorm van dienstverlening. Verder wordt in de proefperiode van een jaar de kostenstructuur tegen het licht gehouden. De apparatuur biedt mogelijkheden voor uitbreiding op tal van vlakken van dienstverlening en zorgaanbod. De uitvoering van de dienst is neergelegd bij Aangenaam/WonenPlus.

Voor informatie: info@aangenaamwonenplus.nl.

Deelproject: hospice

Behaalde resultaten

Waar mogelijk dient de mens in de terminale fase zelf regie te kunnen voeren over de zorgverlening die rondom hem of haar gestalte krijgt. In 2007 is een partner geselecteerd om een hospice voor inwoners van de vier gemeenten te realiseren. De organisatie heeft steun van De Verbinding gehad om zich te organiseren. Vanaf 2007 is gewerkt aan een organisatie van opgeleide vrijwilligers die voornamelijk aan huis ondersteuning verleenden. In 2011 heeft de hospice gloednieuwe huisvesting gevonden in het centrum van Middenbeemster. De gemeenten hebben een meerjarige exploitatiegarantie afgegeven.

Voor informatie: thuis.van.leeghwater@quicknet.nl.

Deelproject: dagverzorging / behandeling in Oosthuizen

Behaalde resultaten

Onderzoek naar de haalbaarheid van dagverzorging en behandeling in Oosthuizen en de realisatie daarvan. De dagverzorging en behandeling heeft in de loop van 2008 zijn beslag gekregen. Voor informatie: ml.de.vries@zorgcirkel.com.

Deelproject: 24-uurszorg en kleinschalige woonvormen

Behaalde resultaten

De vraag en het aanbod van huisvesting voor 24-uurszorg en kleinschalige woonvormen is eind 2007 in beeld gebracht; er zijn veel raakvlakken met de gemeentelijke woningopgave. Conclusie is dat in alle vier de gemeenten kleinschalige woonvormen voor dementerenden moeten komen en dat er daarnaast in drie gemeenten huisvesting moet komen voor 24-uurszorg. Er heeft enige malen overleg plaatsgevonden met gemeenten over de inbreng vanuit de sector zorg in de gemeentelijke woonvisies en over het vinden van geschikte locaties, ontwikkeling van concepten per locatie. De notitie 'Gewoon bouwen waar het kan' is vertrekpunt geweest voor verder overleg met gemeenten voor capaciteiten en locaties. Dit heeft geleid tot concrete planvoorbereiding in de gemeenten Beemster, Zeevang en Graft-De Rijk. Eind 2009 is een evaluatie gemaakt naar de resultaten per gemeente. In hoeverre zijn aanbevelingen uitgevoerd?

In het uitvoeringsjaar zijn ter uitwerking van de planontwikkeling van de Verbinding kleinschalige woonvormen voor dementerende ouderen gerealiseerd in Middenbeemster en Oosthuizen. In Graft-De Rijk zijn daartoe plannen in voorbereiding genomen.

De Verbinding heeft medewerking in de vorm van coördinatie en ondersteuning gegeven aan het initiatief van de stichting Warm Thuis om te komen tot de realisatie van een woonvorm op de boerderij van dementerende ouderen in de gemeente Schermer (kern Oterleek). Dit initiatief heeft in 2009 nader vorm gekregen en Wooncompagnie heeft gezorgd voor de aankoop en verbouw van een geschikte boerderij. De gemeente heeft planologisch medewerking verleend. De voorziening wordt in het najaar van 2011 opgeleverd.

In 2009 en 2010 is een inventariserend onderzoek gedaan naar de organisatie van de personenalarmering en alarmopvolging in het gebied. Onderdeel daarvan was ook te bezien in hoeverre het mogelijk zou zijn om de onplanbare zorg in het gebied te verbeteren. De resultaten van het onderzoek en de daarbij gedane voorstellen voor verbeteringen (2010) zijn ingebracht in het landelijke proeftuinenprogramma van de SEV. Dat heeft geleid tot een nader onderzoek van zorggebruik. Vervolgens heeft de Verbinding in 2011 een overleg georganiseerd tussen de betrokken gemeenten en alle betrokken zorgaanbieders in het gebied (Evean, Odion, Zorgcirkel) om de haalbaarheid en de bereidheid om te komen tot een integraal zorgteam te bezien. Uitkomst was dat organisaties wel mogelijkheden zien tot verhoging van de efficiëntie, maar dat de kosten vooralsnog niet voldoende opwegen tegen de verwachte verbeteringen. Voor informatie over huisvesting voor 24-uurszorg en kleinschalige woonvormen: ml.de.vries@zorgcirkel.com. Voor informatie over Warm Thuis: rene@warmthuis.nl. Voor informatie over onplanbare zorg: rfeis@evean.nl, ml.de.vries@zorgcirkel.com.

Terugblikken en vooruitkijken

Wat zouden we weer doen, wat niet en wat anders? Na vijf jaar De Verbinding kunnen we aangeven welke succesfactoren er zijn en wat risico met zich meebrengt. Welke positie de gemeenten, de zorgaanbieders, de welzijnsorganisaties en de woningcorporaties precies nu innemen.

Tijd

Het uitvoeringsplan voorzag in een periode van drie jaar. Dat is niet helemaal gelukt. Drie jaar bleek te krap voor het realiseren van het ambitieuze projectplan. In het eerste jaar (2007) ging veel tijd naar het starten van de organisatie. Bovendien borrelden tijdens de projectperiode spontaan ideeën op die niet in het projectplan stonden maar waarvan alle partijen vonden dat ze toch goed in De Verbinding pasten. Die ideeën werden toegevoegd aan het programma, verder uitgewerkt en gerealiseerd. Voorbeelden zijn de mantelzorgwoning en een uitwerking van kleinschalig wonen. Wat meer tijd kostte dan aanvankelijk was gedacht, waren de lange procedures die met de Wet RO van doen hebben. Zo is de opgave voor wonen met zorg wel vastgelegd, maar kan pas over enkele jaren tot invulling komen. De provincie gaf toestemming om De Verbinding twee jaar te verlengen om het programma uit te voeren, en het aanvullende programma de Verbinding Thuis toe te voegen. Deze verlenging met twee jaar maakte tevens mogelijk mee te doen met het landelijke proeftuinenprogramma van de SEV. Overigens, het tijdpad van drie jaar was weliswaar krap maar had ook een voordeel. De spanningsboog bleef binnen die periode gespannen, en verslakte enigszins in de extra toegevoegde twee jaar.

Rol partners

In een project staan samenwerking met partners – soms concurrenten – en het behoud van de eigen identiteit haaks op elkaar. Partijen hebben de neiging zich te profileren, zoals alle organisaties dat doen. In het algemeen is De Verbinding zelf door partijen niet gezien als concurrent, maar juist als een project dat iets wilde toevoegen. Toch blijft het voor organisaties lastig om te aanvaarden dat structurele samenwerking verschillende voordelen waaronder kwaliteitsverbetering met zich mee brengt, maar ook ten koste gaat van de eigen identiteit. Dit is in de toekomst een aandachtspunt! Kracht van het project is wel dat partijen elkaar voortaan ook makkelijker op andere zaken kunnen vinden voor afstemming en samenwerking.

Gemeenten

De gemeenten hadden een regierol voor het project. Deze kreeg vooral invulling door de gemeente waaruit de voorzitter van de stuurgroep kwam (de gemeente Beemster, met voor een korte tijd de gemeente Zeevang). De wethouders van alle gemeenten organiseerden politieke steun voor het project en zorgden waar nodig voor de reservering van financiële middelen. Er was afgesproken dat de gemeenten zelf draagvlak ontwikkelden voor het programma bij belangengroepen en de formele adviesorganen, zoals de Wmo-raad, het gehandicaptenplatform en de Ouderenraad. In de praktijk was er niet altijd voldoende (proces)tijd ingeruimd om deze organisaties goed te informeren en erbij te betrekken. De gemeenten namen duidelijk de verantwoordelijkheid voor de visie op wonen, welzijn en zorg. Deze rolopvatting gaf de andere convenantpartijen vertrouwen en stimulans om ook op volle sterkte mee te doen. Door

wisselingen in de afvaardiging vanuit de gemeenten in de stuurgroep kwam in de laatste fase van het project een verminderde aandacht van die kant.

De programmamanager werkte in opdracht van de (voorzitter van de) stuurgroep. De stuurgroep was budgetverantwoordelijk. De uitvoering daarvan werd gelegd bij de programmamanager die financieel administratieve ondersteuning kreeg van de gemeente Beemster. Het kwartaaloverleg met gemeentelijke contactambtenaren heeft gezorgd voor een goede inbedding van het project binnen de gemeentelijke organisaties. Het bleek lastig om een min of meer evenredige verdeling van projecten over de gemeenten te hebben. Zo kon niet altijd voorkomen worden dat de ene gemeente meer profijt had van de Verbinding dan een andere. In de praktijk had dat vaak te maken met ambities van lokale bestuurders.

Zorgaanbieders

De regionale zorgaanbieders moesten zich meer gaan focussen op het gemeentelijke niveau. De relatie met de gemeenten met zorgaanbieders is essentieel, omdat naar verwachting de regelgeving in de toekomst verschuift naar de gemeenten. Bij De Verbinding was dat Zorgcirkel de belangrijke regionale zorgaanbieder en werkte (tot voor kort) met een regiomanager die zich op het gehele gebied van De Verbinding oriënteerde. Zorgcirkel heeft de nodige inspanningen gedaan om projecten verder te brengen. Investerings in het programma zelf konden slechts beperkt en voor zover de regelgeving dat toeliet. De RIBW, had een stem in de stuurgroep en kon indirect profiteren door gebruik te maken van de contacten die via het De Verbinding werden vergemakkelijkt. Eeven was geen convenantpartij en ook aanvankelijk als samenwerkingspartner minder in beeld. Gaandeweg verbeterde dit. Tijdens de projectperiode gingen zorgaanbieders elkaar meer opzoeken en ook concreet met elkaar samenwerken. Het was beter geweest als Eeven, maar ook een instelling als Odion, vanaf het begin meer betrokken waren bij De Verbinding.

Woningcorporaties

De Wooncompagnie heeft haar sociale taak heel serieus opgevat en is een enthousiaste convenantpartij gebleken. Dat heeft geresulteerd in substantiële investeringen in het proces en in concrete deelprojecten. De rol van Woonwaard, die alleen in Graft-De Rijk woningen bezit, is wat minder uit de verf gekomen.

Welzijnsorganisaties

Aangenaam/WonenPlus was geen convenantpartij. Met de structuurwijziging van de Stichting WonenPlus Noord-Holland naar een Regionale Stichting WonenPlus is op beleidsniveau de oriëntatie op het gebied van De Verbinding de afgelopen tijd sterk verbeterd. Het contact is enorm toegenomen. Aangenaam/WonenPlus is daarmee uitgegroeid tot een belangrijke pijler van De Verbinding.

Uitvoeringsorganisatie

De stuurgroep was budgetverantwoordelijk. Er is gewerkt met een (externe) programmamanager die niet voortkwam uit partijen. Dat werkte goed, want er waren geen belangen en onafhankelijk opereren was dus mogelijk. Zijn taak was ervoor te zorgen dat het programma werd uitgevoerd. Grondige kennis van de vernieuwingen op het gebied van wonen, welzijn en zorg, en ervaring met projectmanagement bleken onontbeerlijk. De programmamanager bewaakte het eigen budget van De Verbinding, maar was ook in staat nieuwe financiële middelen te vergaren door tijdig in te spelen op mogelijkheden die de provincie bood. Hij creëerde een gelijkwaardige positie voor de gemeenten ten opzichte van de andere convenantpartijen.

Voor deelprojecten werden door de stuurgroep steeds 'projecteigenaren' aangewezen die voortkwamen uit een van de convenantpartijen. Samen met de programmamanager waren zij verantwoordelijk voor de uitvoering van het deelproject binnen de door de stuurgroep gegeven kaders. In een aantal situaties bleek het lastig om tot bemensing met deelprojectleiders vanuit de eigen organisaties te kunnen komen. In die gevallen werd besloten tot externe inhuur, in een aantal gevallen heeft de programmamanager in zo'n situatie zelf ook wel als deelprojectleider gefungeerd. Achteraf gezien had dit bij de aanvang van het project beter onderkend moeten worden.

Communicatie

Er was een apart communicatiebudget. Aansturing vond plaats vanuit de programmamanager. Dit heeft goed gewerkt. Er verschenen digitale nieuwsbrieven die actuele informatie geven over het project. Deze nieuwsbrief werd viermaandelijks verstuurd naar alle convenantpartijen, naar medewerkers van de gemeenten en naar belanghebbenden en belangstellenden. In totaal zijn er ca. 160 abonnees. In totaal werden tien nieuwsbrieven uitgebracht. In de lokale kranten werd regelmatig geschreven over De Verbinding, en over de deelprojecten. De aandacht van de pers kwam tot stand door het sturen van persberichten. Die werden gepubliceerd naar aanleiding van belangrijke ontwikkelingen, zoals de opening van een wijksteunpunt, de lancering van de BoodschappenBus of de opening van de hospice. Ook werden er verschillende folders gemaakt en verspreid ter ondersteuning van projecten en diensten die zijn opgezet. In februari 2010 organiseerde De Verbinding een druk bezocht symposium, waarin een aantal thema's werden uitgediept en de resultaten van De Verbinding werden gepresenteerd. Ook lag de nadruk op kennisoverdracht. Zo actualiseerde De Verbinding geregeld de vulling van de provinciale website voor WWZ-projecten en er is intensief meegewerkt aan de periodiek uitgebrachte monitor van de voorbeeldprojecten van de provincie. De producten van De Verbinding zijn aangemeld bij de kennisbank WMO en Wonen, die in opdracht van de provincie Noord-Holland is opgezet. Ook levert De Verbinding inbreng in de kennisbank van De SEV voor de landelijke proeftuinen. Afzonderlijk wordt aandacht besteed aan de intern gemeentelijke communicatie: er is enkele keren overleg geweest met adviesorganen (Wmo-raad, seniorenraad); de leden van de raadscommissies werden tussendoor geïnformeerd, evenals het managementteam voor welzijn en zorg van de gemeenten. In een aantal gevallen zijn bewonersbijeenkomsten georganiseerd.

Valkuilen

- Bij een complex project als De Verbinding laten medewerkers en participanten zich soms leiden door optimisme.
- Zaken waarop geen invloed uitgeoefend kan worden (krapte op de (zorg)arbeidsmarkt, langer dan voorziene besluitvormingsprocedures onder ander de R.O.).
- Stagnatie wijst vaak op verstoringen van de ordening, op iets dat niet gezien wordt en wel aandacht vraagt; zij zijn te herkennen aan: zaken die niet worden afgerond ("de klus is nooit klaar"), weerstand tegen vernieuwing. Het is zaak om wat uit de ordening is geraakt zichtbaar te maken en terug te plaatsen in het project. Dit is een belangrijke interventie om de stroom in het proces weer op gang te krijgen.
- Sommige zaken blijken niet in zo'n project thuis te horen maar kunnen beter worden ondergebracht in een staande organisatie (de ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers, dat onderdeel van regulier gemeentelijk Wmo-beleid is).

Wellicht hadden deze valkuilen kunnen worden voorkomen door het bestaande beleid vooraf nog beter in beeld te brengen.

Vooruitkijken

De Verbinding en De Verbinding Thuis zijn per 31 december 2011 als projecten geëindigd. Rest nog enig nawerk en de verantwoording en financiële afrekening richting provincie. Ook zullen de eindresultaten van het SEV-onderzoek naar woonservicegebieden, waarvoor binnen De Verbinding de gemeente Zeevang werd geselecteerd, in 2012 nog lokaal gepresenteerd worden. De Verbinding is vooral voorwaardenscheppend geweest voor de samenwerking in het dichterbij brengen van de doelstelling dat mensen met beperkingen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen en deelnemen aan de samenleving. Gemeenten gaan ieder verder op hun eigen weg en zullen deels ook minder de onderlinge samenwerking zoeken en aangaan. Nieuwe allianties zijn in voorbereiding. Onderdelen van De Verbinding zullen niettemin verder worden doorontwikkeld. Onderwerpen die vielen onder (de programmamanager van) De Verbinding moeten voortaan worden ondergebracht bij de partij die het best bij het onderwerp past. Deze partner is dan verantwoordelijk voor de samenwerking én voor het verkrijgen van draagvlak en de uitvoering. Mits goed opgepakt, is centrale projectleiding op die manier niet nodig.

Wie is wie bij De Verbinding?

Samenstelling stuurgroep 2007

- Mia Ruijs, wethouder Beemster (voorzitter)
- Jetty Voermans, wethouder Zeevang
- Jan Twint, wethouder Graft-de Rijp
- Wim van Enter, wethouder Schermer
- Rina van Rooij, vestigingsmanager Wooncompagnie
- Ria von Bönninghausen, directeur RIBW ZWWF
- Diana Bruin, rayonmanager Zorgschap Leeghwater / Zorgcirkel
- Menno van Eekhout, programmamanager / secretaris

Samenstelling stuurgroep 2011

- Jos Dings, wethouder Beemster (voorzitter)
- Jetty Voermans / Fred Habold, wethouder Zeevang
- Aad Konings / J. Klukhuhn, wethouder Graft-de Rijp
- Jack Stroomer, wethouder Schermer
- Rina van Rooij, vestigingsmanager Wooncompagnie
- Ria von Bönninghausen, directeur RIBW ZWWF
- Maarten de Vries, Raad van Bestuur Zorgcirkel
- Menno van Eekhout, programmamanager / secretaris

Deelnemers kwartaaloverleg

- Menno van Eekhout, voorzitter
- Janneke van Dijk, Beemster
- Cindy Meinen, Zeevang
- Ans Poel, Graft-De Rijp
- Jeanne Stet, Schermer
- Bente Biesheuvel, Schermer
- Monique Hagendoorn, Aangenaam / WonenPlus
- Andrea van Langen, WonenPlus
- Rina van Rooij, Wooncompagnie
- Marie-Louise van der Ven
- Gerard Tamminga (tot 2010)
- Hans Boon (tot 2009)

Participanten

- gemeenten Schermer, Graft-De Rijk, Beemster en Zeevang
- zorgorganisaties (RIBW ZWWF, Zorgcirkel)
- woningcorporaties (Wooncompagnie en Woonwaard)

Samenwerkingspartners

- Plaatselijke ouderen -en gehandicaptenorganisaties
- Aangenaam/WonenPlus
- Hospice Thuis van Leeghwater
- Warm Thuis
- Plaatselijke huisartsen en fysiotherapeuten
- Zonh Noord-Holland
- Zorgcirkel
- Eveen
- Odion
- Wooncompagnie
- Woonwaard
- Woon Zorg Nederland
- CIZ
- Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting (SEV)
- Provincie Noord-Holland
- ML van der Ven, communicatieadvies
- Vané Projectadvies b.v., projectleiding